

Райбедюк Г.Б.,

кандидат філологічних наук, доцент

Ізмаїльський державний гуманітарний університет

ФІЛОСОФСЬКИЙ ІНТЕРТЕКСТ У СИСТЕМІ ТВОРЧИХ КОРЕЛЯТ ВАСИЛЯ СТУСА

Об'єктивне й неупереджене вивчення творчої спадщини В.Стуса актуалізує наукову проблему “текст у тексті”. Різноманітні транстекстуальні реляції є вельми важливими шляхами моделювання поетом художньої картини світу. Діалог В.Стуса із “чужими” текстами має широку інтертекстуальну перспективу – завперш філософську. Вона структурована українськими (Г.Сковорода, Т.Шевченко, І.Франко), російськими (М.Бердяєв, Л.Шестов) та західноєвропейськими джерелами (С.Керкегор, Г.Марсель, Ж.-П.Сартр, А.Камю, К.Ясперс). В художній творчості поета присутня потужна ерудиція, репрезентована багатогранним філософським інтертекстом. У багатьох випадках вона конкретизується й доповнюється епістолярієм та щоденниковими записами, котрі є неспростовним аргументом його глибокого й систематичного інтересу до національної та світової філософії. Тим часом в українському метакритичному дискурсі феномен В.Стуса осмислений здебільшого з ідеологічних чи етичних позицій. Тож і сьогодні на маргінесі стусознавчих праць залишаються питання філософсько-естетичного й культурологічного плану, без чого, за переконанням Дмитра Стуса, “годі говорити про бодай приблизне розуміння і його творчості, і його життєвого шляху в координатах культури й літератури, а не лише традиційного народницько-патріотичного дискурсу” [1, 50].

Нині вже існує “значна бібліографія як літературознавчих досліджень, так і оригінальних творів Стуса. Невдовзі після його смерті в українському суспільстві відбулася закономірна канонізація та одночасно виникла реакція заперечення такого способу інтерпретації поета” [2, 153]. Незважаючи на ґрунтовні розвідки літературознавців материкової України (І.Дзюба,

М.Жулинський, Є.Іщенко, В.Моренець, М.Коцюбинська, Е.Соловей, Д.Стус) та еміграції (Б.Бойчук, М.Павлишин, Ю.Шерех), фахове студіювання філософсько-естетичної системи В.Стуса й шляхи та форми її творчої реалізації поки що залишається на рівні з'ясування локальних проблем. Навіть найглибші дослідники спадщини поета “свідомо чи неусвідомлено обмежують себе окремими аспектами Стусового життя, творчості чи міту” [1, 52].

Проблему філософського інтертексту В.Стуса низкою статей означили С.Квіт, М.Коцюбинська, Е.Соловей, Д.Стус та деякі інші дослідники, котрі торкалися цього питання вибірково. Сам же літературний предмет вимагає ґрунтовнішого масштабу висвітлення. Поет був одним із небагатьох репрезентантів “доби боротьби за незалежність, для кого найголовнішою проблематикою є “Людина і світ”, а всі інші контексти – лише напрямки розкриття головного інтересу” [3, 2]. Активним центром багатьох його творів стали філософські ідеї, що засадничо визначають багатовекторність парадигми екзистенціалізму. Порушену в статті наукову проблему актуалізує важливість самої концепції інтертекстуальності, що перебуває поза межами “суто теоретичного осмислення сучасного культурного процесу, оскільки вона відповідає на глибинні потреби світової культури ХХ століття, з її ознаками духовної інтеграції” [4, 209]. Мета статті полягає у виявленні й характеристиці спектру питань, пов'язаних із рівнем філософського інтертексту Стусового мегаексту (поезія, проза, епістолярій, спогади). Основними завданнями дослідження бачиться з'ясування індивідуальних шляхів та форм актуалізації філософського інтертексту творчістю поета, виявлення його естетичних функцій з метою увиразнення мистецького профілю поета.

З позиції інтертекстуальності як такої питання про те, чи свідомими є різного роду текстуально фактурні збіги, не принципові. Що ж до В.Стуса, то його зорієнтованість на європейський художньо-філософський досвід була цілком усвідомленою. Тому “нова тканина” (Р.Барт) його авторського тексту загалом і “співприсутність” (Ж.Женетт) філософського зосібна, окрім

текстологічних паралелей та міжтекстуальних аналогій в системі творчих корелят, конкретизується й доповнюється в листах та щоденникових записах.

Філософський інтертекст, продуктивно репрезентований творчістю В.Стуса, значною мірою зумовлений особливостями його світобачення, експлікація якого стосовно того чи того письменника, за переконанням Г.Клочека, “рівнозначна виявленню формо/системо/стилетворчого чинника” [5, 55]. Отже, для з’ясування філософсько-естетичних та морально-психологічних доміант поезії митця важливими видаються ті фактори, котрі безпосередньо вплинули на формування його світогляду, що, відповідно, визначав стильові рішення художніх творів.

Становлення та усталення естетики й поезики В.Стуса відбувалося під впливом національного та європейського духовного досвіду сучасної йому доби. Як свідчить більшість його біографічних матеріалів, значна роль тут відводиться західноєвропейському екзистенціалізму. “Внутрішнє прагнення самореалізації поета природно співпало з виразним тяжінням радянської та української інтелігенції перших десятиліть повоєнної доби до філософських ідей екзистенціалізму” [1, 7]. Є.Сверстюк згадує, що В.Стус “стежив за появою нових книг і нових перекладів [...] був знайомий з історією філософії, з різновидами екзистенціалізму, з естетикою і релігією, читав Бердяєва, Сартра» [6, 144]. М.Коцюбинська співвідносить філософське світовідчуття поета, матеріалізоване в його творчості, з ідеями екзистенціалізму, зокрема Гайдеггера, Сартра, особливо Габрієля Марселя з його поняттям “Буття в ситуації”, протиставленням “людини маси” як сукупності функцій – “особистісному началу”, протиставлення людини, яка творить саму себе, – змертвілому світові” [7, 108]. Ю.Шерех підкреслює, що зі всіх західноєвропейських філософів найближчим до Стусового світогляду був Г.Марсель [8, 112]. Індивідуально доповнений екзистенціалізм допоміг поетові розпочати цілеспрямовану роботу над творенням себе. Для його психологічного

типу особливо надавалась ідея щоденного життя “на межі”, за яку, як пише він у листі до матері, “людина переступати не може” [9, 18].

Відомо, що в художньому світі письменника ключова роль належить концепції особистості. Д.Стус підкреслює, що в кожному образі (деталі) творів поета “приховано невідчитану інформацію про людину, яка примусила світ рахуватися з фактом своєї присутності на цій землі” [1, 332]. У цьому сенсі його авторська гіпотеза буття безпосередньо кореспондується з основними ідеями західноєвропейського екзистенціалізму. Однак варто застерегтись від однозначних висновків про його пріоритетність щодо джерел естетики й поезики В.Стуса. Він сам спростовує їх у передмові “Двоє слів читачеві” до збірки “Зимові дерева”: “*Один з найкращих друзів – Скворода*” [10, 42]. Мабуть, у цьому є певна закономірність, оскільки Г.Сквороду справедливо вважають “фундатором і теоретиком екзистенціалізму” (В.Пахаренко). В.Стус у своїй творчості виразно акцентує основні аспекти художньо-філософської парадигми давньоукраїнського мислителя. Екзистенція людини в нього, як і в Г.Сквороди, проявляється у трансцендентуванні, тобто у “виході за межі” (“оце твоє народження нове”), в подоланні силового поля профанного буття (“вічність пізнаю”), активно пропагованого й утілюваного в життя давнім філософом (“Світ ловив мене, але не піймав”).

Останніми роками літературознавці й філософи ведуть активні дискусії щодо суті та основних категорій екзистенціалізму, способів інспірування його переходу з філософської сфери в літературну царину. Загальноприйнятим вважають його трактування як “напряму філософії ХХ ст., зосередженого на аналізі специфічно людського способу існування, тобто безпосереднього переживання людиною себе і своєї ситуації як “буття-у-світі”, що здійснюється конкретно і кінечно – “тут-і-тепер” [11, 143]. Л.Тарнашинська підкреслює, що основне питання екзистенційної філософії полягає в з’ясуванні змісту життя, “позбавленого будь-якого сенсу” [12, 129]. М.Зубрицька подає головну ідею

екзистенціалізму як “переконавання, що людина творить, “будує” сама себе такою, якою є, через власний внутрішній вибір, у якому виявляється свобода як властивий атрибут людства” [2, 82].

Відомо, що основоположну категорію екзистенціалізму (“екзистенція” як центральне “ядро” особистості, що робить людину індивідуальною духовною істотою) ввів С.Керкегор (трактат “Або-або”). Ідеї датського філософа продовжили К.Ясперс і М.Гайдеггер, Г.Марсель, Ж.-П.Сартр, А.Камю та інші західноєвропейські мислителі, котрі у центр своїх доктрин ставили гіпертрофовану увагу до внутрішнього світу людини. Категоріальна матриця екзистенціалізму структурована категоріями абсурдності буття, самотності, страху, відчаю, свободи, вибору й ін. В.Стус здійснив значний поступ на шляху синтезу філософії та літератури екзистенціалізму. Атмосфера, в якій живе його ліричний герой і він сам, накладається на абсурдне буття, відоме з есе А.Камю “Міф про Сізіфа” (“*А білий світ – без кольору і звуку, – / ні форми, ні ваги, ані смаку*”). Філософську основу “Зимових дерев”, за спостереженнями дослідників, визначив екзистенціалізм С.Керкегора [1, 172]. У своїй цілісності художня модель поетичного світу В.Стуса накладається на матрицю філософії екзистенціалізму. Наявність таких збігів, за словами Ю.Шереха, “не підлягає сумніву” [8, 112]. Текстологічні паралелі й міжтекстуальні аналогії з художньо-філософськими творами західноєвропейських екзистенціалістів структурувались поетом цілком свідомо. До таких висновків спонукають відповідні нотатки в його листах до різних адресатів, де він найчастіше згадує імена репрезентантів екзистенціалізму. В одному з листів до дружини він пише: “Більше читаю – гарну статтю про раннього А.Камю, звідки йдуть його витoki “Чужого”; естетику Сартра” [9, 54]. Звертаючись до Анни-Галі Горбач, він просить адресатку передати йому твори німецьких філософів К.Ясперса та М.Гайдеггера [13, 99]. Особливо тепло відгукується В.Стус про А.Камю, неодноразово говорить про сильні враження від знайомства з його творчістю, радить синові “полюбити Альберта Камю”, називаючи його “найулюбленішим прозаїком” [9, с.455]. У листі від 23.03. 1981 р. він сповіщає рідним про те, що

“знову насолодився (підкреслення – наше) *А.Камю*” [9, 362]. Згадки (подекуди – й ширші коментарі та розлогі міркування) про екзистенціалістів наявні у листах поета, починаючи з 1970 року. Останній запис припадає на 1984 рік. Така інформація свідчить про сталість інтересу до ідей цих філософів (хоча концептуально трансформація світоглядних уподобань поета помітна).

Про інтерес В.Стуса до творчості екзистенціалістів дізнаємось також із біографічних джерел. Так, збираючись на лікування до Моршина він узяв із собою твори Рільке й книжку Ясперса [1, 238]. У слідчому ізоляторі поета “рятувало відчуття контексту й вміння контекстно існувати-творити-дихати в колі обраних. Його найближчі друзі того року – Гельдерлін і Гете, Рільке і Пастернак, ранній Тичина і Шевченко, Свідзинський і Ортега-і-Гассет, Камю і Сартр, Юнг і Платон, і Скворода...” [1, 254].

Філософським претекстом Стусової художньої гіпотези буття виступає вчення Г.Сквороди. Його естетичну функцію в творчості поета в широкому розумінні можна пояснити, йдучи за концепцією М.Бахтіна, як “потенційний діалогізм”, внаслідок якого відбувається своєрідний обмін емоційно-смісловою енергією, що генерує художність твору (14, 89). Ім’я Г.Сквороди або ж назви художніх творів про нього (поема П.Тичини “Скворода”, вінок сонетів І.Калинця “Скворода”) часто зустрічаємо в епістолярії, з якого видно, що давній мислитель був для поета джерелом творчої енергії, моральної витривалості й стоїцизму в умовах протистояння абсурдному світові. В одному з листів до дружини ділиться радістю, що йому вдалось дістати біографію і твори Сквороди, а також монографію про улюбленого українського мислителя [9, 27]. Ідеями Г.Сквороди структурована значна частина художніх творів В.Стуса. Їх смислотворчим центром є сквородинівське вчення про самопізнання людини та її пошук самої себе, що особливо загострюється в

абсурдному бутті. Поетові однаково близькими були ідея самопізнання Г.Сковороди, керкегорівський антропологічний проект змінення (“набуття себе”) й гайдеггерівська теза “ставай тим, хто ти є”. Стусове “самособоюнаповнення” кореспондує безпосередньо із націленістю Г.Сковороди на “якусь надприродну вивершеність”, що, за словами З.Геник-Березовської, “відповідала принципам його етичного вчення про пізнання самого себе” а також платонівському ідеалу “постійного самовдосконалення” [15, 54]. Деякі вірші поета є художньою ілюстрацією екзистенційної ідеї ставання собою, розроблювані Г.Сковородою в його діалогах (“Симфонія, названа книга Асхань, про пізнання самого себе”): *“Намагаймось пізнати самих себе. Таким чином можемо пізнати істинного чоловіка...”* [16, 202].

Сковородинівський текст В.Стуса актуалізований і прозою. У його незакінченій повісті “Так бувало вже не раз» він функціонує як “співприсутність” першотексту у вигляді прямих цитат і пародіювання (гіпертекстуальність) Г.Сковороди (“Ой ти, птічка жовтобока, не неси гнізда високо...”). Однак переважно “співдіяння” текстів обох авторів відбувається на рівні смислових центрів. Роздуми героя повісті Андрія є алюзією на ідею гармонійного універсуму Г.Сковороди (єдність “мікросвіту” і “макросвіту”): “Що не кажи. Існує якась небезпечна дисгармонія між духовністю твоїх успадкованих умінь і тим, що ти становиш собою” [17, 97]. Ім’я Г.Сковороди як одного з “найбільших мудреців” зустрічаємо в оповіданні В.Стуса “Подорож до Щастівська”. Та й, власне, сама філософська проблема щастя співвідноситься з ідеями Г.Сковороди, що прочитується у назві твору (цей вид інтертексту визначається Ж.Женеттом як паратекстуальність). Герой оповідання Петро Рудик у ситуації екзистенційної безвиході задається риторичним запитанням: *“Як мені досягнутися до того дня, коли все буде гаразд? Скажіть мені, Монтеню, Платоне, Сковородо...”* [17, 30].

Ідея самопізнання Г.Сковороди прочитується в багатьох поезіях В.Стуса як імператив самовдосконалення (“самособоюнаповнення”): “Іди – мужній і сам себе помножуй”; “Терпи, терпи – терпець тебе шліфує”; “Ступай – майбутньому назустріч”. Аналізуючи творчість поета в означеному ракурсі, М.Коцюбинська підкреслює, що в ній не можна не помітити домінування серед авторських новотворів слів-понять з початковим “само” (“самопочезання”, “самовтрата”, “самовтеча”). Дослідниця вважає їх “матеріальними свідченнями напруженого й безнастанного процесу екзистенційного осягнення світу і свого місця в ньому” [7, 153]. Ця ідея найпереконливіше акцентована поезією “Мені зоря сіяла нині вранці...”, якою розпочинається збірка “Час творчості”:

*бо жити – то не є додання меж,
а навикання і самособою –
наповнення... [18, 12].*

Зі сквородинівською ідеєю самопізнання, що лежить в основі розгортання ліричного сюжету багатьох поезій В.Стуса, пов’язана категорія вибору, котра в системі екзистенційного сприйняття й відтворення світу оцінюється як “єдино можлива форма самореалізації особистості в абсурдному світі” [12, 130]. Усвідомлений екзистенційний вибір В.Стуса (“Благословляю твою сваволю, / дорого долі, дорого болю”) оприявнює етичні координати українського екзистенціалізму, зокрема, проблему автентичного буття, тобто “узгодженості слова і діла” (Е.Соловей), питома вага якої має своїм претекстом філософську систему Г.Сковороди. **Ідеї усвідомленого вибору, що генерують художню енергетику творів В.Стуса, корелюють з ідеєю С.Керкегора про синтез думки-вчинку й письма-вчинку та принципом “відповідності” М.Гайдеггера: “висловленого, зробленого і помисленого” [2, 86]. Тут вчувається відгомін основних ідей “Метафізичного щоденника” Г.Марселя щодо екзистенціалістської концепції морально-етичних цінностей. Збереження людської гідності для В.Стуса – людини й поета – було чи не найважливішим життєвим і творчим пріоритетом. Прагнення “будь-що-будь – зберегти своє чесне ім’я” (Д.Стус) задекларовано в програмному**

вірші “Як добре те, що смерті не боюсь я” (“...жив, любив і не набрався скверни...”).

Етичні виміри екзистенціалізму В.Стуса корелюють з національною традицією відповідальності митця перед своїм народом. Це закономірно, оскільки українські мислителі вирішували ще й проблему “існування (виживання) нації в умовах денаціоналізуючої окупації рідної землі” [19, 68]. Філософську проблему автентичності буття В.Стус потвердив життям і творчістю. У “Таборовому зошиті” він писав: “*Але голови гнути я не збирався, бодай що б там не було. За мною стояла Україна, мій пригноблений народ, за честь котрого я мушу обставати до загину*” [17, 491].

В.Стус у своїй художньо-філософській концепції людини, подібно до письменників-екзистенціалістів, “приймає за відправну точку саме таку особистість, яка шукає виходу з абсурдного середовища у відчуженні од світу, самоізоляції, зосередженні на своєму внутрішньому “я”, тобто в есканізмі” [12, 150]. З цього погляду поет суголосний з ідеєю Ж.-П.Сартра, що в людини “немає іншого законодавця, крім неї самої, в закиненості вона буде вирішувати свою долю” [20, 344]. Його ліричний герой засвідчує схильність до інтроверсії самотнього індивіда (“*Єси ти сам – з собою врівень, / один на сотні поколінь*”). Ця самотність сягає корінням давньоукраїнської духовної традиції самотництва (самотництво як “покликання”) [21, 255]. Життєтворчість В.Стуса явила духовну самість індивіда в умовах “межичасся” (за К.Ясперсом – граничної ситуації), коли людині відкривається істина власного існування (тобто екзистенція, глибинне особистісне буття):

...І благодать –

*така ясна лягла мені на душу
сумирену, що я збагнув блаженно:
ота зоря – то тільки скалок болю,
що вічністю протягий, мов огнем.
Ота зоря – вістунка твого шляху,
хреста і долі... [18, 12].*

Самодостатність людської самоти зближує В.Стуса, з “лицарем віри” С.Керкегором [2, 154]. Екзистенціал самоти в творчості поета як філософський мотив і як психологічний стан прочитується на багатьох структурно-функціональних рівнях тексту, включаючи назви поезій (“Самота самоти”), лексичну репрезентацію (“самотою обгорілий”, “на екрані самоти”, “самоти згорьовані хорали”), специфічні авторські новоутворення (“самотороси”), навіть ритмічне інтонування вірша, що нерідко оприявнює його смислове навантаження протяжним “виспівуванням тосчної самоти” (М.Кодак).

Самоту В.Стуса стимулювали умови особистої та національної фрустрації, “трансцендентної бездомності” (М.Ігнатенко), що спонукали його до пошуків власної автентичності. У листі до Є.Сверстюка від 29.02. 1980 року він писав: *“Мабуть, я створений для самоти, в якій найкраще функціоную”* [13, 181]. Поет любив, *“обіклавшись книжками, “розкошувати в затишку батьківської хати, насолоджуючись самотністю...”* [1, 172]. Йдеться про самоту не тільки як про сублимацію порятунку душі, котра має ситуативний характер, але й про юнгівське поняття “самоті” як архетипу “цілісності”. Таке тлумачення передбачає обраність людини, її “надординарність”, екзистенційну категорію “одиночного” (С.Керкегор), яку поет конкретизує з допомогою означального займенника “сам” (у розумінні “сам як інший”). Ще в ранніх творах він приймає даровану долею самоту як “душевну матрицю” (К.-Г.Юнг): *“Судилося тобі самому бути, / аби спізнати долі, як спокути...”* [10, 184]. Запропонований В.Стусом “формат фокалізації, з якої самота виступає як системоутворювальний чинник, зумовлює погляд, звернений на себе” [22, 9]. Тут явно прочитується сартрівська ідея про самореалізацію особистості шляхом занурення у себе. Ліричний герой В.Стуса постійно перебуває у стані пошуку сенсу власного буття та його осутнення, що в тексті передається частими риторичними фігурами (*“Де ж ти є? А де ж ти є?”*; *“Як бути? як знебуть? як жити?”*). Світовідчуття самотньої особистості визначає характер і поведінку героїв прози письменника. Таким, наприклад, є персонаж оповідання “Подорож до Щастівська”, який свідомо відгороджується від людей “товщею німої води”,

переживаючи “почуття вічної самотності” [17, 19]. Архетип самоті в В.Стуса функціонує як інваріантна смислова структура, а відтак у кожному конкретному творі має відмінні контекстуально-сюжетні (художні й філософські) репрезентації. Однак у художньо-філософській концепції поета в кінцевому підсумку її сутність розгортається у руслі екзистенціалізму, кристалізуючись у конструктивний матеріал для самоактуалізації людини (“самособоюнаповнення”) як духовно суверенної особистості (“одиначного”).

У регламентованих межах статті ми змогли зупинитися на окремих аспектах філософського інтертексту В.Стуса. На сьогодні поки що не дослідженою залишається проблема зацікавленості поета східною філософією та її репрезентація художньою творчістю митця. В літературознавчому дискурсі рефлексія з цього приводу фактично відсутня, отже, становить один із перспективних напрямів вивчення й осмислення його спадщини.

Література

1. Бахтин М. Вопросы литературы и эстетики: Исследования разных лет. – М.: Худ. литература, 1975. – 502 с.
2. Геник-Березовська З. Грані культур: бароко, романтизм, модернізм. – К.: Гелікон, 2000. – 368 с.
3. Зборовська Н. Психологія і літературознавство: Посібник. – К.: “Академвидав”, 2003. – 392 с.
4. Іванишин П. Екзистенційне прочитання поеми П.Скунця “На границі епох” // Визвольний шлях. – 2001. – Кн.2. – С.64-68.
5. Квіт С. Основи герменевтики: Навчальний посібник. – К.: Видавничий дім “КМ Академія”, 2003. – 192 с.
6. Клочек Г. Енергія художнього слова: Збірник статей. – Кіровоград: Редакційно-видавничий відділ Кіровоградського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка, 2007. – 448 с.
7. Коцюбинська М. Мої обрії: В 2 т. – К.: Дух і літера, 2004. – Т.2. – 386 с.

8. Мариненко Ю. Проза Василя Стуса // Українська мова та література. – 2008. – Ч.1-2 (545-546). – С.8-13.
9. Ницше Ф., Фрейд З., Фромм Э., Камю А., Сартр Ж.-П.: Сумерки богов. – М.: Политиздат, 1989. – 398 с.
10. Сверстюк Є. Блудні сини України. – К.: Тов. “Знання”, 1993. – 256 с.
11. Сковорода Г. Твори: У 2 т. – К.: Обереги. – Т.1. – 528 с.
12. Современное зарубежное литературоведение: Концепции. Школы. Термины. – М.: INTRADA, 1999. – 319 с.
13. Соловей Е. Українська філософська лірика: Навчальний посібник із спецкурсу. – К.: Юніверс, 1998. – 368 с.
14. Стус В. Твори: У 4 т., 6 кн. – Львів: Просвіта, 1994. – Т.1., кн. 1. – 431 с.
15. Стус В. Твори: У 4 т., 6 кн. – Львів: Просвіта, 1994. – Т.4. – 543 с.
16. Стус В. твори: У 4 т., 6 кн. – Львів: Просвіта, 1997. – Т.6 (додатковий), кн. 1. – 431 с.
17. Стус В. твори: У 4 т., 6 кн. – Львів: Просвіта, 1997. – Т.6., кн. 2. – 462 с.
18. Стус В. Твори: У 4 т., 6 кн. – Львів: Просвіта. – 1995. – Т.2. – 429 с.
19. Стус Д. Василь Стус // Усе для школи: Українська література. – К.; Львів, 2001. – 62 с.
20. Стус Д. Василь Стус: Життя і творчість. – К.: Факт, 2005. – 368 с.
21. Тарнашинська Л. Художня галактика Валерія Шевчука: Постать сучасного українського письменника на тлі західноєвропейської літератури. – К.: Видавництво імені Олени Теліги, 2001. – 224 с.
22. Шерех Ю. Трунок і трутизна: Про “Палімпсести” Василя Стуса // Шерех Ю. Література. Мистецтво. Ідеології: У 3 т. – Харків, 1998. – Т.2. – С.105-135.

Аннотація

Предметом дослідження являється круг проблем, зв'язаних з інтертекстуальністю як імманентним признаком поезики Василя Стуса. В поле зрення філософские источники интертекста, его формы, функции, семантическая полифония образной системы творчества мастера слова,

генетическая связанность и типологические аналогии авторского мегатекста с национальной и европейской художественно-философской парадигмой.

Summary

The circle of the problems related to the intertextuality as the immanent sign of Vasiliy Stous's poetics is the subject of research. In the field of sight are the philosophical sources of intertext, its forms, functions, semantic polyphony of the vivid system of artist's creativity, genetic connection and typological analogies of author's megatext with a national and European artistic-philosophical paradigm.

Ключевые слова: текст, интертекстуальность, концепция, философская парадигма, матрица, концепт, экзистенциализм, личность, выбор, свобода.

Key words: text, intertextuality, conception, philosophical paradigm, matrix, concept, existentialism, personality, choice, freedom.